

Landstingsstyrelsen

Erbjuder landstinget Dalarna medborgarna vård på lika villkor, förstudie

Vi har under 2010 genomfört en förstudie av om landstinget erbjuder medborgarna vård på lika villkor. Syfte med förstudien har varit att analysera begreppet vård på lika villkor ur bl a ett tillgänglighetsperspektiv samt undersöka hur landstinget genom styrdokument och i praktisk tillämpning tillgodoser hälso- och sjukvårdens mål härom. Avsikten är att studien ska kunna utgöra grund för dialog med berörda parter i dessa frågor såväl som underlag för framtida fördjupade granskningar.

Förstudien har utförts av BDO. Som extern sakkunnig i studien har BDO knutit till sig Göran Dahlgren som är hälsoforskaren och gästprofessor i folkhälsa vid University of Liverpool.

Analysen i studien bygger på en utvecklad referensram som lyfter fram fyra grupper av faktorer som bestämmer tillgänglighet i hälso- och sjukvården, nämligen formell, geografisk, ekonomisk och tidsmässig tillgänglighet. Referensramen redovisas i rapporten och dess bilagor.

Analysmodellen illustrerar att vård på lika villkor är ett mångfasetterat begrepp som i sig innehåller ett flertal olika komponenter, som alla på olika sätt måste beaktas. Förstudien visar också att landstinget, ur flera av dessa perspektiv, beaktar målet om vård på lika villkor i bl a olika styrande dokument. Samtidigt möts denna strävan, när den ska omsättas till faktisk verksamhet i hälso- och sjukvården, av olika problem, t ex i form av läkarförsörjning i glesbygd. En viktig iakttagelse är också att verksamheten för närvarande inte använder tillgänglig statistik på ett ändamålsenligt sätt för att planera och säkerställa en vård på lika villkor.

Med grund i den genomförda förstudien ser vi ett behov av fortsatt utveckling av landstingets arbete med att säkerställa att vården erbjuds på lika villkor för alla medborgare. Den utvecklade analysmodellen skulle därvid kunna utgöra en grund eller ett ramverk för planering och uppföljning av de åtgärder och insatser som kan komma ifråga.

Inom ramen för vårt arbete med att bedöma om vården erbjuds på lika villkor och baserat på faktiska iakttagelser, ser vi också anledning att problematisera några förhållanden, som vi menar att det är angeläget att initiera en diskussion kring. Denna bör leda fram till en ökad tydlighet om vad som eftersträvas eller vad som faktiskt gäller för medborgaren/patienten i en bestämd situation. Detta för att säkerställa att såväl styrelsens egen uppföljning som eventuella framtida revisioner sker på korrekta grunder.

Utgångspunkten i denna problematisering är det ekonomiska ersättningssystemets utformning, som inom modellen med vårdval (hälsoval) är avgörande för hur vården kommer att gestalta sig. Som grund för vald ersättningsmodell måste finnas en tydlighet om vad landstinget, som finansiär, vill uppnå och hur detta sedan kopplas till den valda ersättningsmodellen. Frågan kan behöva ytterligare diskussion och klarlägganden.

En annan problemställning, nära relaterad till dels ersättningssystemets utformning, dels den kommunalrättsliga likställighetsprincipen, är att vårdvalet baseras på en konkurrenssituation där vårdcentralerna på olika sätt strävar efter att få ett i förhållande till sina respektive förutsättningar ekonomiskt optimalt antal patienter listade. Detta förhållande skapar olikheter i vårdens utbud av tjänster, även om grunduppdraget är detsamma, vilket kan leda till ett motsatsförhållande mellan medborgarnas uppfattning om en rättvis tillgång till landstingsfinansierade tjänster och en fungerande konkurrens mellan olika vårdgivare. Systemet med listning, som i princip innebär att patienten förbinder sig att använda den valda vårdcentralen i sina framtida vårdkontakter, väcker då frågan om i vilken utsträckning det landstingsfinansierade utbudet av tjänster i vården är tillgängligt för alla medborgare/patienter? I princip borde alla vårdcentral ha samma utbud om deras ersättning baseras på medborgarnas val att lista sig. Om vårdcentralernas utbud av konkurrensskäl faktiskt skiljer sig åt, så bör samtliga vårdcentraler vara tillgängliga för alla medborgare oberoende av eventuell listning. Skillnader i hälso- och sjukvårdens utbud, som från ett centralt perspektiv kan förefalla marginella, kan uppfattas som väsentliga av medborgarna.

Ansvaret för att utveckla och säkerställa att medborgarna erbjuds en vård på lika villkor vilar på landstingsstyrelsen. Vi vill med den genomförda förstudien och diskussionen ovan rikta styrelsens uppmärksamhet mot frågan och därmed dels lyfta tydliggörandet av hur målet om allas rätt till en lika vård uttolkas och tillgodoses i länet, dels bidra till en utvecklad grund för uppföljning och revision inom området.

Vi är beredda att i dialog med styrelsen medverka i ett initialske i en sådan process, t ex i seminarieform.

Landstinget Dalarna
Revisorerne

Gun Drugge

Arne Pettersson

Sören Sundin

Kåre Olsson

Lars-Erik Eriksson